№ 296 მთავრობის მოამბე ყოველდღიური გაზეთი წელიწადი მეორე

საქართველოს რესპუბლიკა

ფასი 1 მან. სამშაბათი, 30 დეკემბერი 1919 წ.

მთავრობის მოამბე, ყოველდღიური გაზეთი
(ოფიციალური და არა ოფიციალური განყოფილებით)
საქართველოს რესპუბლიკა
მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლისათვის. ხელის მოწერის ფასი: ერთი წლით 220 მ., ნახევარი წლ. 110 მ., 1 თვით 20 მ., ცალი № ყოველგან 1 მან. საყოველთაოდ სავალდებულო განცხადებანი დადგენილი ნიხრით. კერძო განცხადებანი პეტიტით 1 გვერდზე 3 მ., მეოთხეზე 2—50. გაზეთზე ხელის მოწერა მიიღება დილის 9 ს. ნაშუადღ. 2 ს. ბარონის ქ. № 6, ტელეფონი 1—32.

კონსტიტუციის პროექტი.

სოციალური უფლებანი.

1. რესპუბლიკა ზრუნავს თავის მოქალაქეთა ღირსეულ არსებობის უზრუნველსაყოფად.

2. ყოველ მოქალაქეს, რომელსაც შრომა შეუძლია, რესპუბლიკა სამუშაოს აძლევს, ან მის მოხაპოებლად საჭირო დახმარებას აღმოუჩენს.

უმუშევრათ დარჩენილს მიეცემა დახმარება დაზღვევის სახით არა ნაკლები საცხოვრებელ მინიმუმისა.

3. რესპუბლიკის კანონებით თვითმართველობებს დაევალება გახსნას შრომის ბირჟები, შუამავალი კანტორები და სხვა, რომელნიც აღნუსხავენ უმუშევართ და შუამდგომლობას გასწევენ შრომის დაქირავებაში. ასეთ დაწესებულებათა ხელმძღვანელ ორგანოებში მუშათა კავშირების წარმომადგენელნი ნახევარზე ნაკლებს არ უნდა შეადგენდენ.

4. მოხუცებულობის, დაავადების თუ სხვა მიზეზით შრომის უნარს მოკლებული მოქალაქე, რომელზედაც ზრუნვა კანონით ან ჩვეულებით დავალებული არა აქვს მემკვიდრეებს, მზრუნველს, მწარმოებელს ან სხვა კერძო თუ საზოგადოებრივ დაწესებულებას, და რომელსაც არსებობის სახსარი არ მოეპოვება, მიიღებს დახმარებას სახელმწიფო ხაზინიდან დამზღვევის ან სხვა სახით. ასევე დახმარება ხაზინა, უკეთუ მემკვიდრეებს, ან მზრუნველს უნარ დაკარგულის რჩენა არ შეუძლია.

5. დაქირავებული მუშა, რომელიც მოხუცებულობის, დაშავების, ან სხვა მიზეზის გამო დაკარგავს სავსებით ან ნაწილობრივ შრომის უნარს, მიიღებს დაზღვევის სახით თავის ხელფასზე არა ნაკლებს, დასაზღვევი თანხა უნდა შესდგეს დამქირავებლებზე გაწერილ სპეციალურ გადასახადისაგან.

6. გარდა სპეციალურ ან იმ მიზნით გაწერილ გადასახადისა, ზემოაღნიშნულ მოვალეობათა ასასრულებლად, რესპუბლიკის წლიური შემოსავლიდან უნდა გადაიდოს არა ნაკლები 5°/₀-სა.

7. რესპუბლიკის კანონები უზრუნველჰყოფს მუშისათვის ხელფასის მინიმუმს, რომელიც საარსებო მინიმუმზე ნაკლები არ უნდა იყოს მარტოვი შრომისათვის.

8. ნორმალური სამუშაო დრო დაქირავებულთათვის მეურნეობის ყველა დარგში არ უნდა აღემატებოდეს დღეში 8 საათს; ამასთანავე კვირაში ერთხელ მუშას უნდა მიეცეს 42 საათის განუწყვეტელი დასვენება.

9. წარმოებაში 16 წლამდე ბავშვის შრომა აკრძალულია. 16—18 წლის მოზარდთათვის სამუშაო დრო განისაზღვრება 6 საათით დღეში. მოზარდთა და ქალთა ღამე მუშაობა აკრძალულია.

10. რესპუბლიკის კანონები განსაზღვრავენ შრომის ნორმალურ პირობებს წარმოებაში, არსდება შრომის ინსპექცია და სანიტარული ზედამხედველობა, რომელიც დამოკიდებული უნდა იყოს დამქირავებელთაგან.

11. განსაკუთრებული კანონები დაიცავენ ქალთა შრომას წარმოებაში: აკრძალულია ქალის მუშაობა ღედობისათვის მავნე წარმოებაში. მუშა ქალი მშობიარობის დროს არა ნაკლებ ორი თვისა თავისუფალია მუშაობისაგან ჯამაგირის შენახვით. დამქირავებელს ევალება ძუძუმწოვარ ბავშვთა მოსავლელად სათანადო პირობების შექმნა მუშა ქალთათვის.

12. შრომის დამცველ კანონების დარღვევისათვის დამნაშავენი პასუხს აგებენ სისხლის სამართლის წესით.

სწავლა-განათლება.

1. რესპუბლიკაში ორივე სქესის ბავშვებისათვის წესდება სავალდებულო უფასო და საყოველთაო პირველდაწყებითი სწავლა საზოგადო და პროფესიონალური ხასიათისა.

2. ღარიბებს ბავშვებს საზრდო, სამოსი და სასწავლო ნივთები უფასოდ მიეცემათ.

3. რესპუბლიკის ყველა ნიჭიერ მოსწავლეს, რომელსაც საშუალება არა აქვს საზოგადო ან სპეციალურ სკოლებში სწავლის განგრძობისა აძლევს დახმარებას მათ დამთავრებამდე.

4. კერძო ინიციატივით გახსნილი სკოლები რესპუბლიკის საერთო კანონებს ემორჩილება.

სქესთა ურთიერთობა.

1. ორივე სქესის მოქალაქე თანასწორია როგორც პოლიტიკური ისე სამოქალაქო, ეკონომიურ და საოჯახო უფლებაში.

2. სახელმწიფო, საზოგადოებრივ ან სხვა დაწესებულების სამსახურში მყოფი ქალი სარგებლობს სათანადო შეღავათით მშობიარობის და ძუძუმწოვარ ბავშვის აღზრდის დროს.

3. დედა ან ბავშვი, რომელთაც ღირსეულ არსებობის სახსარი არა აქვთ, დახმარებას იღებენ სახელმწიფოსაგან.

4. კანონიერ შეუღლების გარეშე შობილი შვილი გათანასწორებულია უფლებით და მოვალეობით კანონიერთან. დედას უფლება აქვს დაამტკიცოს, ვინ არის მამა მის მიერ კანონის გარეშე შობილისა. კანონის გარეშე შობილს უფლება აქვს ეძიოს მამა თვისი.

რესპუბლიკის სამხედრო ძალები.

შედგენილი კ. ანდრონიკაშვილის მიერ.

1. ყოველი მოქალაქე რესპუბლიკის, ვალდებულია პირადად მოიხადოს სამხედრო ბეგარა თანახმად სამხედრო კანონისა.

2. რესპუბლიკის სამხედრო ძალების დანიშნულებაა სახელმწიფოს დაცვა გარეშე მტრისაგან და წესიერების უზრუნველყოფა შიგნით.

3. ჯარის ნაწილების წყობილება, სამხედრო ბეგარის ვადა და ყოველივე წესები სამხედრო ძალთა შესახებ განისაზღვრება კანონით.

4. ჯარში გასაწვევ ახალგაზრდათა რაოდენობას ყოველ წლივ ადასტურებს პარლამენტი.

5. ჯარი სდებს ფიცსა, ან აღთქმას საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის ერთგულებისა.

სასამართლო.

1. სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეთა საწარმოებლად არსებობს მუდმივი სასამართლოები.

სასამართლოების ორგანიზაცია, იურისდიქცია და კომპეტენცია განისაზღვრება კანონით.

2. სასამართლო მოქმედებს დამოუკიდებლად და ემორჩილება მხოლოდ კანონს მთელ რესპუბლიკის ტერიტორიაზე. მართლმსაჯულებას სწარმოებს საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის ხალხის სახელით.

3. არც ერთი სასამართლოს განაჩენი არ შეიძლება იქნეს გაუქმებული, ან შეცვლილი საკანონმდებლო და საადმინისტრაციო ორგანოების მიერ.

4. სასამართლოს სხდომები საჯაროთ სწარმოებს. მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევებში, როდესაც ამას მოითხოვს ზნეობისა და საზოგადო სიმშვიდის დაცვის ინტერესი, სხდომა შეიძლება დახურული იქნეს თვით სასამართლოს დადგენილებით.

5. ყოველგვარ სისხლის სამართლის, პოლიტიკურის და აგრეთვე ბეჭვდითი დანაშაულობისათვის არსდება ნაფიც-მსაჯულთა ინსტიტუტი.

6. მოსამართლის თანამდებობის მიღების წესი და აგრეთვე პირობები, რომელსაც უნდა აკმაყოფილებდეს მსაჯული, აღნიშნულია კანონში.

7. არ შეიძლება სასამართლოს წევრის დათხოვნა, ან ერთი ადგილიდან მეორეში გადაყვანა მათი სურვილის წინააღმდეგ.

თანამდებობიდან მათი დროებით გადაყენება შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, უკეთუ სამართალში, ან გამოძიებაში იქნებიან მიცემული. სრულიად დათხოვნა თანამდებობიდან შეიძლება მხოლოდ სასამართლოს განაჩენის ძალით.

სახელმწიფო და ეკლესია

1. სახელმწიფო და ეკლესია დამოუკიდებელი არიან ერთმანეთისაგან, არ შეიძლება იქნეს გამოცემული ისეთი კანონი, რომელიც ლახავს, ან უპირატესობას აძლევს რომელიმე სარწმუნოებას, ან სარწმუნოებრივ ორგანიზაციას.

2. არც ერთი სარწმუნოებრივი კულტი არ სარგებლობს უპირატესობით.

3. ყოველნაირი ხარჯი სახელმწიფო ხაზინიდან და ადგილობრივ თვითმართველობათა თანხიდან სარწმუნოებრივ კულტის საჭიროებისათვის აკრძალულია.

ადგილობრივი მართველობანი.

1. ადგილობრივი მართველობანი განაგებენ ადგილობრივ მართვა-გამგეობის და მეურნეობის საქმეებს თავის ტერიტორიის ფარგლებში.

2. ორგანიზაცია, უფლებანი და მოვალეობანი და მართვა გამგეობის წესი ადგილობრივ მართველობათა განისაზღვრება კანონით.

3. ადგილობრივ მართველობებს აქვთ უფლება სავალდებულო დადგენილებათა გამოცემისა კანონის ფარგლებში.

4. ადგილობრივი მართველობანი აირჩევა საყოველთაო, პირდაპირი, თანასწორი და ფარული კენჭის ყრით პროპორციონალური სისტემით.

5. ადგილობრივ მართველობათა დადგენილებანი და განკარგულებანი შეიძლება გაუქმებულ იქნეს მხოლოდ სასამართლოს წესით.

6. მართველობის ცენტრალურ ორგანოებს უფლება აქვთ შეაჩერონ ადგილობრივ მართველობათა დადგენილებანი და განკარგულებანი, თუ იგინი ეწინააღმდეგება კანონს. წესი და პირობა შეჩერებისა განისაზღვრება კანონით.

7. ადგილობრივი მართველობანი მართვა გამგეობის საქმეებში ემორჩილებიან მთავრობის ცენტრალურ ორგანოებს.

8. კანონი განსაზღვრავს იმ საგნებს, რის შესახებ ადგილობრივ მართველობათ დადგენილება დამტკიცებულ უნდა იქნეს ცენტრალური ხელისუფლების მიერ.

სახელმწიფო მოხელენი.

მუხ. 1. ყოველ თანამდებობაზე შეიძლება მიღებულ იქნეს საქართველოს მოქალაქე თუ იგი კანონში აღნიშნულ მოთხოვნილებებს აკმაყოფილებს.

მუხ. 2. მოხელე ან თანამდებობის პირი შეიძლება გადაყენებულ იქნეს თანამდებობიდან იმ დაწესებულების ან პირის განკარგულებით, ვისგანაც იყო მიღებული, ხოლო სრულებით დათხოვა სამსახურიდან შეიძლება სასამართლოს, ან იმ ორგანოთა დადგენილებით, რომელსაც ამის უფლება ექნება მინიჭებული კანონის მიერ.

მუხ. 3. თვითეულ მოხელეს მიენიჭება უფლება პენსიისა, მოხელისა ან მის ოჯახის წევრთა მიერ პენსიის მიღების პირობებს განსაზღვრავს კანონი.

მუხ. 4. თვითეული მოხელე პასუხისმგებელია სასამართლოს წინაშე საერთო წესის მიხედვით.

ყოველ მოქალაქეს უფლება აქვს პასუხისგებაში მისცეს ყოველი მოხელე მის დანაშაულის გამო საზოგადო წესით.

ყოველ მოქალაქეს უფლება აქვს მოხელეს მოქმედებით მიყენებული ზარალის ანაზღაურება მოსთხოვოს სახელმწიფოს.